Aira Kaal

HETKED MEREGA

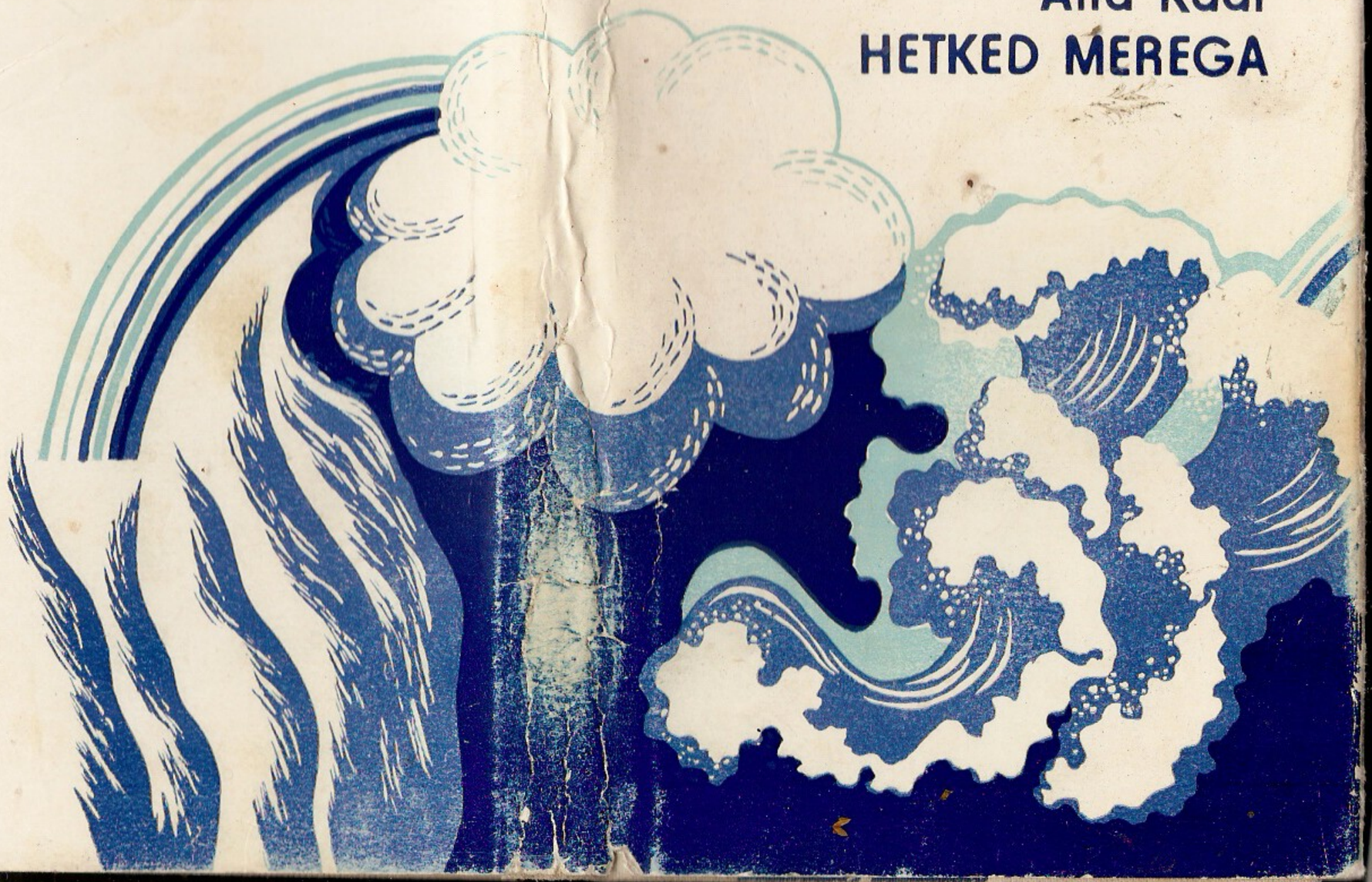

E
K02

Kujundanud ja illustreerinud Milvi Torim

K 70405—488
M901(16)—76 TL—12—16—75

© „Eesti Raamat" 1976

Aira Kaal

HETKED MEREGA

Luuletusi aastaist
1971—1974

KIRJASTUS „EESTI RAAMAT"
TALLINN 1976

HETKED MEREGA

ILMUTUS

Meri kui ilmutus
rütme nüüd jagab.
Tas ärganud kõik, kes seal seni on magand,
värvid ja vormid ja vikerkaared.
Näe tema lainete hoogsat haaret!
Meri nüüd lainetab tantsusammul,
voolab kui jõgi, ent paigal tammub…
Muutlikus taktis —
oh olge kord vabad!
Voolaku välja, mis südant on taband.
Keda on rõhutud, õhku tõusku,
keda on noomitud, vastu seisku,
keda on tapetud, ärgaku ellu!
Meri kui ilmutus rütme nüüd jagab.
Tas ärganud kõik, kes seal enne on magand.
Veteemanda lambakarjad,
merilehmad ja süütumad urjad.
Hukkunud laevade meeskonnad vaprad,
mereröövlite vaimud hall-haprad,

enesetapjad täis trotsi ja sappi,
ja kalamaimud
ja kalamaimud
ja kalamaimud...
Kes läks neile appi?

1972

MERI PÕLVINI

Ma kõnnin põlvist saadik sinivees.
On laht täis väikseid laide minu ees.

Ja meri sinetab kui meeletu
ja valged pilved taevas keeletud.

Ma kõnnin põlvist saadik sinivees.
On laid täis valgeid kajakaid mu ees.

Ja lendu tõusevad nad laginal,
et asustada järgmist kruusasaart.

Too saareke, mis eemalt lilla näis,
nüüd järsku valgeid kajakaid on täis.

Ja meri sinetab kui meeletu
ja valged pilved taevas keeletud.

On meri põlvini, mis hoolin ma!
On meri põlvini ja peas kõik vinetab.

Mõnd sulge kannan peos, mis poetand kajakad.
On nagu lendaksin ja maailm sinetab.

Nad kõik mind kiidavad kui meeletud,
vaid valged pilved taevas keeletud…

1972

PEEGELSILE

Meri on kui peegel
ja mu hing on peegelsile.
Me üksteist täies rahus peegeldame.
Ma iialgi, jah iialgi
ei andu enam muremõtetele!
Sest meri on kui peegel
ja mu hing on peegelsile.

Ma suplen meres sinises
ja mõtlen kollastele roosidele.
Miks õitsed sa nii tormakalt, mu arm?
Miks õitsed sa nii tormakalt,
see tähendab,
sa lähed vastu hukule…
Kui pidurdada oleks võimu mul!

Ja merepeegel puruneb
ses hirmukarjatuses:

miks õitsed sa nii tormakalt, mu arm ?
Ah jätke sonimine, teil on närvid läbi,
nii keegi lausus teisele, kes kaldaliival käis.
Ja käijaid seal on mitmeid läbisegi.

Küll kuulsin minagi,
kuid mulle näib,
ei kõneldud seal minust!
Ei, ei, mu kohta see ei käi,
ei või mu kohta käia ometigi.
Ja siiski — miks ei või ?
Ma olen nagu pall,
kummeeritud
ja õhku täis ja ümmargune.
Ma olen täiuslik,
kas kuulete — ma olen täiuslik!
Mul kõik on hästi, hästi kummatigi.
Ei mõtle enam kollastele roosidele.
Ei mõtle enam sinule, mu arm,
sest meri on kui peegel
ja mu hing on peegelsile.
Ja silutud
ja lihvitud
ja kurb.

1972

UDU

On udu laskund taevast alla.
Kes tagasi ta lennutaks ?
On kurjad koerad lastud valla…
Kes nüüd veel
tulevikku ennustaks ?

Ei maad, ei taevast eraldada
saa hariliku harjund silm.
Siin lõpeb maailm.
Kaldarada…
Ja selle taga —
antimaailm!
Oh ometi ma leidsin tema…
Nii leebe, sombune ja hea.
Ja mitte keegi seal ei ela.
Oot-oot, pea-pea,
seal siiski mõned kajakad,
kuid nemad…
Kuid nemad ainult vaevu liiguvad,
sest lendu tõusma miski neid ei aja.

Ma tunnistan ja tunnistan.
Jah kõik on siin, kuid merd ei näe ma enam.
Üksainus piimjas tuhkjas pilvejada.
Kus meri jäi, kus on siis tema,
kes kõike seda kinnitaks?

Sest ilma mereta on maailm hämar
ja antimaailm, see on vereta!

1972

KOERAILM

Ei tulnud mina tarest välja naljalt,
kuid mere valget vahtu ihkas silm.
Hea peremees ei aja koera välja…
Kas merele siis meeldib koerailm?
Vaht lendlev, vesi lillakas ja hall…
Näe, roosad konnakarbid kuhjas uhkelt
ja järjest kerkib pruuni adru vall.
On kummaliselt rasked mere ohked
ja tuul on vinge, õel ja külmetand.
Kõik lained kihutavad minu ligi
kui kaitset otsides mu jalge ees,
üht muinasjuttu vestes ometigi.
Kas see on mäng, kas ainult mäng on see?
Kui sääseparv, kiirrongi vile vihin
või telefonitraadis undav tuul
see kiunub, huilgab, vihahooge rihib,
et sajab laineid siin kui lehti puult.
Ja kuhu tõttavad nad uljail tiivul?
Ja mida püüavad nad enda teel?

Kas tõesti nagu meie eluviivud
nad mingit sihti kujutlevad eel?

Oeh! Vihm ja tuul ja hallid pilved loha,
sul kuiva kohta pole hamba all.
Kui koju saad, end tunned pühakuna,
ei puudu palju — oled ohvritall,
end silma rõõmuks ohverdanud üha.
Vaht lendlev, vesi lillakas ja hall…

1972

PALU MINU HINGE EEST

Kas on need valged linnud,
purjelaevad
või muidu mõned valged vahulohed?
Nad randa tulevad
nüüd otsekohe,
nad tulevad ja irvitavad taevast...

Nad irvitavad õhku, maad ja taevast
ja kõik, mis ette jääb, on surmaohus.
Kord kohus saabub, ei nad kohut pelga,
kui möiratavad keset mereselga,
tintsinist, musta piserdades suust
ja sünget sapivärvi rohelust.

Ja siis ... ja siis...
Ka kõige võimsam neist,
seesama, kes seal aerud katki murdis
ja paadi pilbastas ja sõudjad põhja viis,
ka tema tuleb nüüd

ja randub siin
ja heidab liiva peale kummuli.
Ja tema hääl on vaikne nagu ohe.
Ei ole mälestust tal oma teest.
Vaid vaevu sosistab see lind või laev või lohe:
„Teekäija, palu minu hinge eest!"

1972

LEEVENDUS

Toob meri leevendust.
Tuul lõunast loovib siin...
On igal lainel oma vaikne viis
ja vaikne hoovõtt,
vaikne sammutõtt.
On igal lainel hõberüü
ja valge kaelarätt.
Toob meri leevendust,
mis muud on vaja?
Ta täidab ruumi,
tema täidab aja.
Kõik muu on nagu
kauge, kauge
kaja...

1972

TUUL MUUDAB SUUNDA

Meri künnab üles põhjaliivad,
kuldseks, koldseks värvib oma tiivad.
Ta on rüübanud kakaod ja tõrva,
süngeid viise karjub mulle kõrva.

Kuid aeg ei seisa paigal,
heaks või halvaks —
tal tiivad on
niisama nagu tuulel.
Me tardund vaate all
on juba miski muutus
teoksil tal.

Meri on järsku kui küntud kesa,
lumised vaod ja sinised nõod,
sulava lumega kevadekesa,
puuduvad ainult veel lõõrivad lõod!

Tuul muudab suunda.
Teisest hoogsast ainest
on värske laine,
laial rinnal veerev.
Tuul muudab suunda,
puhtaks uhtes värvid
ja läbipaistvaks
vete kurjad keermed.

Ja meri on jälle nii uudne.
Ta virved on hoopis teised.
Ja tema laulud ja lõhnad
on kuidagi uisapäised.

Siis kiirgav päike pilve tagant tulles
kõik hõlma haarab … rohelisel joomel
näed kergeid sinihalle lainerulle.
Tuul puistab vahtu nagu helbeid toomelt.

Ja uhkeldab laine: oh kuulge teie,
tuulega võidu nüüd tuiskame meie!
Ajame kõigile õue alla,
päästame uinuvaid jõudusid valla…

Ma lähen kaasa,
kuhu ta ka viiks mind.
Ma lähen kaasa,
olgu seal, mis on.
Nüüd siia,
tuhat-tundlaline haare,
nüüd siia, siia
lainekaravan!

1972

ÜLE VÄINA VIKERKAARED

1

Üle väina vikerkaared,
vikerkaare all kajakad.
Kajakate all laevad liiguvad,

laeva all latikad ujuvad.
Latikate all vetikad kiiguvad,
vetikate all adrud ajavad.
Neemedel vilguvad majad ja majakad.

Ei ole meri täna sinine,
ei ole meri täna punane,
ei ole kullakarvaline.
Merel on mere värinad,
alt hõbene, pealt tinane,
terashalli hambuline…

2

Ei ole taevas täna kuuda,
ei ole kuuda, ei ole päeva.
Taevas on vihmavärinad,
üle väina vikerkaared.

Ei saa mu lodi enam edatsi,
ei saa mu lodi enam tagatsi,
sestap et mered magavad
vikerkaare võrgutuses.

Võta siis käde, vii koduje,
võta need mered magavad,
vikerkaared need kumerad,
üle ilma ümmargused!

1973

MERE RÜTMIDE MEELEVALLAS

Ma tahtsin kuulda
šamaani trummi,
kõike muud on meri mulle ilmutand.
Kuid seda mitte,
ta seda ei mängi.
Lained kaardus ja õõnsad ja hargnevad,
kord hüppevalmis,
kord taandevalmis,
kuid seda nad varjavad minu eest,
kuis tulevikku
me tantsus näeme
ning teada saame ta salateed.

Üht tantsu siiski
ma tahan veel kord
neil laine mägedel tantsida.

Las jääda viimseks,
las lõpeb teekond.
Kuid rütmi tahan
ma tabada.

Üht ehtsat rütmi,
mis meri peidab,
ma ootan veelgi.
Las kannustab
ta valget hobust…
Ehk on see teelgi?
Üht siirast rütmi,
teid vannutan!

1972/74

HETKED SINUGA

A. R. H. mälestuseks

ÕUNAPUUD ON ÕITSENUD

Õunapuud on õitsenud ja Sina oled läinud.
„Surnud“ ütlemiseks
veel ei paindu keel.
Kas ta üldse elas, kas ta üldse oli,
süstib kahtlust juba
kibe kuues meel.

Teispool head ja kurja, teispool kõhklemisi,
seal, kus valged õied õunapuudeltki,
meelil tabamatu…
suures muretuses…
mulla maitsest vaba,
solvangutest prii…

Nii Sa viirasteled oma maises kujus!
Parim heleselgeist naeratusist näol.
Kuju … kuju … Milleks tarvis kuju,
kas on kuju tarvis .
olemise jaoks?
10. VI 72

ÜKS KÄÄBAS

Üks kääbas kalmistul
on jälle juures.
Kas saab see koht
mul armsaks kunagi?
Vist ei, vist ei...

Ma tean, Sa oled sündind
teisest mullast.
Ja teised kullad
ootasid Sind ees,
kui saatus paiskas mind Su teele,
Sind mu teele.
Seis!
Ei edasi, ei tagasi
siit rada vii...
Ning meie jaoks
aeg seisataski hetkeks.

Fašism ju ihus relvi sõjaretkeks.
Oojaa...
Maailmas eksisteerib koht,
mil nimeks Baltimaad.
Sa polnud iial mõelnud sellele,
et satud sinna
elama.

Hispaaniasse püüdlesid,
kus lahing käis.
Seal aga...
juba langes liisk,
kurb mõõt sai täis.

Sa igatsesid revolutsiooni.
Siin selle kaasa tegid Sa.
Ja sõja,
külma sõja,
taandumise
ning viimaks meie irdumise ka.
„Noblesse oblige",
ei kahetseda saa!

Üks kääbas kalmistul
on jälle juures.
Kas saab see koht
mul armsaks kunagi?

Vist ei, vist ei…
Kuid ära tõota, vannu iialgi!
Ma näen,
kui ahnelt kuulab mullapind.
Sest nemad kõik,
Su õpilased,
nad jumaldasid Sind.

Mis selle kõrval on mu armastus,
et temast rääkida?
Kapriisne
nagu ikka maine arm,
kord mänglev, õrn, kord karm…

Ei jumalduse õhuloori suuda katta
see ahtam rüü.
Las noorte imetluse oreooli
mattub
Su nimi nüüd!

17. VI 72

LOOTUS

On inglastes ja saarlastes
küll miskit ühist:
nad saarerahvad mõlemad!
Neid tunnukse ju erksast rühist,
nad kerglaselt ei sütti põlema
ja targa näoga varjavad
nad seda, mis neis tühist.
Nonsenss on nende
lemmiknaljalaad…
Ja nii nad maa peal elavad!

*

Sa teadsid, et ma viina joon
Su surmapäeval?
Kuid mina seda küll ei teadnud veel.
Sest lootsin…

Mis ma lootsin ?
Ah!
Ma lootsin,
et Sa, poolteed karske mees,
kord viina viskad —
minu matustel.

*

... Sest matustel jooma peab miskit.
„Sa mõtled viskit ?"
Viskit või viina või merevett...
„Merevett ?
Magneesium... Soola ja rauda
ja jälkust muud ?"
...Muud jälkust,
peaasi, et kanget, mis kõrvetaks suud.
„O la-la! Sest et ?"
Sest et on karastav ta.
„Karastav — karestav — karastav..."

Ka karestama end pead
kesk matuste lõputut piina,
surelik, isegi tead!

*

Neid eestlaste matusekombeid
Sa lapsikult kirusid.
Küll pikki leinaronge,
küll peiede tirulit.
Ei sallinud silmaotsas
Sa matusel trallamist.
Ja mina sallin vist?
Kuid kombed on vanemad meitest
ja kuskil ehk mõtegi peitub,
mõni põhjamaa šamanism?

. . . . . .

*

Laps, toibu enne viinast,
siis alles leinast,
nii on rahvatarkus…
Laps, kutsumata külalisi
saadab jumal,
nii on rahvatarkus…

Ja see on õnneks igal õnnetumal.

Ka mul läks täppi iidne rahvatarkus.
Nüüd, kus mul polnud enam lootust,
et Sina, ise poolteed karske mees,
kord viina viskaksid mu matustel,
jõin „kutsumata külalisega"
ja mõistsin — nii on hea!

9. VII 72

UNES

Kõik on nii tavaline mõnikord,
et imestad…
Sa ilmusid mul unes.
Ma teadsin Sinu surnud olevat,
kuid hõiskasin, et tagasi sa tuled.
Me kaenla haarasime teineteist,
täis õrnust põlvili me laskusime.
Su eretavaid huuli
nägin enda ees.
Neid suudelda!
Sealsamas märkasin —
et pole suud,
ei nägu,
ei Sind ennastki.
Puupõrandal ma olin kummuli,
mõnd tolmukübet nägin seal…
Ja tõusin jälle üles pikkamisi.
Ja tõustes ärkasin.

Mis tahtsid ütelda Sa sellega?
Et ma Sind mäletaks
just säärasena,
nagu Sina olid?
Miks muidu nõnda tavalise näoga,
suul naeruvine rõõmsameelne, hell,
ja tavalises igapäevariides
mu juurde tulid unetunnil sel?

22. VI 72

SINULE

Sind aga surmgi mult võtta ei saa.
Õitsvates lilledes hingeldab maa
meie ees, meie ees, meie ees.

Aastaid on kümme ja kakskümmend läind.
Ikka veel üllatab lillede leid
meie sees, meie sees, meie sees.

Lahkudes — karikas tühjaks kas sai
või vägivaldselt ehk kildudeks lõi
meie käest, meie käest selle ... kes?

Sõpruse karikas jälle sai täis,
keski ja miski taas põrgusse käis!
Meie siin, meie siin, meie siin.

Olgu ses karikas vesi või viin,
jõime ja kiitsime pealegi siis,
see on jääv, see on jääv, see on jääv.

See on jääv nagu lapseea päikesepaist,
see on püsiv ja kestev, nii mõistus kui vaist,
elulõõm, elulõõm, elulõõm.

See on kooselu, lahkumist, plahvatust täis.
See on põlgusesurve all elamist täis,
iga sõõm, iga sõõm, iga sõõm.

Vastusurve on tervem ja teravam veel.
Tema otsa on komistand mõnigi keel,
milles mürk, milles mürk, milles mürk.

Läbi aegade astume surnute seas
kõigi meeste ja naistega ühises reas,
seljas ürp, seljas ürp, seljas ürp.

Anna kõigile andeks need jultunud lood!
Mõistma — turg on ju turg ja ka pood on vaid pood—
meie eas, meie eas juba peab.

Kes meist täna veel hingab ja nektarit joob,
see ka teisele ehteid ja uudiseid toob,
pärga seab, pärga seab, pärga seab.

Ja maailmale näkku võid vaadata Sa,
nagu õitsvates lilledes hingeldaks maa
Sinu ees, Sinu ees, Sinu ees.

Mis on olnud, ei keegi meilt võtta nüüd saa.
Lapsepõlve ja armu ja leinamist ka
minu sees, minu sees, minu sees.

SINA OLED SEE

Sina oled see,
kelle pärast veel elada tihkan
ja elada tahan.
Sa ise, Sa ise
ju elanuks kaua ehk veel,
kuid kutsuti ära Sind vara —
sinna aeg-ruumide taha…

Sinna aeg-ruumide taha,
nullkraadil kus katel keeb
või valitseb pakane paikne…
…tuul suvine lõputult tõtleb?
Seda ei mõista meel.

Sina oled see,
kelle pärast nüüd mõtlen:
ei minda
sinna teadmatusse, tundmatusse
kergemeelsel teel.

Neid inimhingi on veel,
kes sellest aru saavad,
kui „haruldane juhus on elu".
Kuldpunane mängukann sinisel veel,
kuldpunane mängukann
sinisel veel.
Ja ometi aegade aare!

Ei viska nii lihtsalt teda
prügimäele
mu enese käed.
Kuldpunane mängukann
sinirohekal veel.
Las ma veel õõtsun,
las ma veel hõljun
ja ootan oma tundi.

Sina oled see,
kes sisendas minule
stoilised mõtted need?
Sedasama ju rääkisid
isa ja ema mu kodus,
ja vanad ja targad
ja õpetet naised ja mehed…

Kuid neid ma ei uskunud siis.
Keegi ei usu muud
kui oma põlvkonna tarkust
ja tema meeletuid ulmi,
ta piire ja piiritust.
Keegi ei usu muud
kui armastust
ning selle uima
ja armsamat,
kellega kujutles elu
kord üksmeeles lõputus.

Üksmeel ja üksmeele eitus
meis mõlemis peitus.
Hulgutas ajalugu
ja hulgutas meid planeet.
Kuid Sina oled see,
kes mind seob
maaga ja veega,
universumi oluga ühte.
Lõpliku, lõpmatuga,
millest me kumbagi kujutella ei suuda.

Midagi siin ei muuda!

Sina oled see
keegi ja miski,
kuldpunane mängukann
sinirohekal veel,
kelle poole ujudes unustan riski…
ja hirm ja kartused.
Sina oled see,
elu seadus
ja keegi ja miski,
kes nõuab, et elaksin veel.
Mõistmatu,
ometi tõde.
Mõistmatu — nii nagu tõde on olnud
aastamiljoneid.

. . . . . .

. . . . . .

Siit algabki tagasitee,
palmioks käes,
tänase daatumi juurde,
mis ikka on olnud
Su inimlik sünnipäev.

18. veebr. 1973

HETKED ISEENDAGA

ENDAMISI

Mu aed on tulbileeke täis
ja kullerkupu sädemeid.
Ning õitsvad õunapuud
need kaarduvad
nii tihkelt kattes aiateid…
See on see rõõm
nii ammu oodatud!
See on see sõõm
kesk jahedat ja valget
lehekuud…
Ja mõttetargaks muutub iga lill,
kui poetab ebeme.
Vaid inimhing
on ootamatult kurb
ja ärevil
ja oma teadasaamist
häbeneb
ning lõpu aimamisest
põgeneb…

1972

ENNUSTUSLIK

Sel ööl mu aknal
õitsema löönd kaktus.
Üks väike linnukene akna taga
istub pulmarüüs.
Ta istub, istub, minema ei lenda.
Mis nüüd, mis nüüd?
Mul enda teada pole ühtki süüd,
kuid süda valutab,
just nagu tapnuksin
ma sind ja iseenda.
See vale on, ma tean, kuid tunne püsib.
Mis nüüd, mis nüüd...
Mis etteaimdust tahab kevad
mulle teada anda?
Mis ta mult küsib?

1974

HOOGNE KEVAD

Vahtrad õitsevad ja kask on hiirekõrvul.
On kui puhkeks pungi tunnetusepuul.
Kannikese lõhna, hüatsindi hõngu
kannab vanast aiast vastu värske tuul.

Kõik on äkki parem kui sa väärind
ning see toredus on selge piin.
Küsid, andke mulle väike leivakäärik?
Neil ei ole mõõtu — neil on vaid laviin!

Taevatäie päikest sulle kaela kallab
kõrgust, kaugust ihkav sinisirje-lind.
Võta tuuled, lained, õied purjus, kained,
võta, vii ja pilla, mäletades mind!

1973

* * *

Pargis tumedas õitsevad pärnad.
Piksekirjad on taevalael.
Oh lapsuke, lapsuke!
Kõrged on pärnad,
neid vaadates juba jääb kõveraks kael.
Nägin rohelist välku
ja sinist ja valget…
Täna lillasid välke ei olegi?
Pärnaladvad kui humalakäbid
on helkjad,
aga valgus ise on ruske ja soe.

Kui saaks selle hetke
nüüd kaasa võtta!
Need värvid, see kiirgus,
see kõrgus ja jõud…
Kuid teised hetked
siis häbeneksid
ja poeksid mul nurka
kui mõranend nõud?

1972

INIMESTE SEAS

Mina kui isik, kui inimeselaps —
mitte kellelegi vajalik?
Mitte kellelegi!

Kuid mulle, kuid minule
on nad vajalikud kõik?

Nemad kõik!

Nad varjavad end minu eest.
Nad mööduvad kartlikult.
Sest kes võiks öelda, mis ma neist tahan?

Oh ärge laske end tülitada.
Ma pole iga päev ohtlik,
vaid vahel sekka.

Vahel sekka olen ma tõepoolest „ohtlik"
ja kõnetan igaüht vabalt
nagu samasse perekonda kuuluvat selgroolast.
Siis saan ka teada, kui võimatu ma olen.
Ja ma põen seda kaua…

Kuni järgmise korrani.

Kuni järgmise korrani vaid?
Jah, sest mõnikord teada ei saa ma
ja õnnelikult käin

nagu leidnuksin kedagi,
kes avatud on mulle.
Nii vähemalt näib.

1973

KEEGI

Pean lõpuks mõistma, et ma olen keegi,
jah, kodanik
ja isegi instants
ja antipood ja tüüp
ja miski nähtus…
Ja vahest haruharva kirjanik.
Ja vahest „keegi pikem kõhnem naine".
Kuid et ma olen inimeselaps,
ei tule pähe kellelegi enam?
See aga oleks siiski kõige kenam.

1974

INGEL

Liiga targad on kõik minu jaoks.
Tahaks leida mõnd lihtsamat hinge,
kel sõnadest mõte ei kaoks
ega tunnete puhanguist pinge.

Liiga targad on kõik minu jaoks.
Tule sinagi siia, mu ingel!
Ehk istume vaikides koos
mõnel luitunud värviga pingil.

Ehk räägime ilmast ja maast,
millest mõhkugi aru ei saa me…
Ehk naerame rumalastpeast
seal, kus targem on korraga kaame.

1974

AUKLIK KUI SÕELAPÕHI

Elu ja surma vahepiir
on auklik kui sõelapõhi.
Kes lahkund, need elavad edasi,
kes elus, need kaugeks on jäämas,
kuidagi … sedasi … sedasi,
nagu sa iganes käänad.
Miks sa ei kääna siis teisiti?
Oota, ma katsun, ma katsun
peatada seda ratsut,
kes mind … teist kaugele viib!
Kuid elu, see käänab ja väänab
kõik jälle teisiti.
Ta keerab ja pöörab ja seerab
kõik kuidagi nii,
et elu on surm ja rõõm on kurb
ning elu ja surma vahepiir
on auklik kui sõelapõhi…

Elu ja surm,
vili ja urb,
janu ja sõõm,
süngus ja rõõm —
kui tahate olla vastandid,
miks lubate siis,
et teie tõeline vahepiir
on kulund,
on null…
on urbne,
on pude,
on ohtlik
kui märatsev hull…
On auklik
kui sõelapõhi?

1973

MU TEE VIIB ÜLE SILLA

Mu tee viib üle silla.
See on luksus.
Näen iga päev,
kuis linde lendab jõel!
Veepeeglis värvukese süda tuksub.
Ma enda südamele surun käe…

1974

LUULETUS TEE AROOMIST NING MÕNEST KUMMALISEST SOOVIST

Veel kord ma tiivad sain
ja lendan läbi öö.
Ei ole tõkkeid inimlapse teil.
Vaim vallutab kõik kaugused ja vahemaad.
Kõik kõrgused
võib vallutada vaim.

Mu keha magab kuskil korteris,
kus üür, elekter korraks makstud said,
ja voodi ees on roosa laualamp
ja tikutoos ja raamat.
Jalamaid
on unustatud minu vanad draamad
ja majas kõik jäänd imeliselt vait.
. . . . . .
Ja sinist õhku läbistades mul
on tunne tulikuum.

Ja tähed ootel on:
„Üks tuleb veel…"
„Eks võtkem vastu!"
„Maa on uunikum,
kust meile tullakse ei tea mis soovidega."
„Kuid soov on maiste olendite tuum.
Kui ise ka
kord tunneks seda!"
Ja nii nad püüavad
mult võtta seda üht,
mis meie sooviks nimetame.
Oo, olge lahked, tulvan üllusest.
Teil vaja soove — mul neid külluses!

Ma lahustun.
Suur petlik silmapilk.
See kestab õnneliku näivusena —
kui ideaalset elu elaksin…
Ja miljon aastat vanaks saades
ma äkki ihkan tagasi.
Kus jäi mu roosa lamp,
mu tikutoos ja minu väike raamat,
mis tekitas mus uljaid lootusi,
et ma pean hoopis, hoopis teiseks saama?
. . . . . .

Ja siin ma lamangi — kui ärgates…
Vist kaua ära olin — „äralesin“?
Meel raske mul. Ma oigan, ägisen.
Ma oigan nii, et naabriema pauhti
lööb ukse lahti:
„Heldus! Mis teil on?
Ma keedan teed ja kuulen, keegi oigab.
Vist haige, arvasin.
Noh … vabandage mind,
kuid tassi kuuma teed
ma kohe teile toon…“

Joon teed ja tunnen — milline aroom!

Ma järsku targaks saand, ma taipan kõik.
Ma tean, mis elu on
ja mis ta pole.
Ta pole magusus, ta pole võikus,
vaid tee aroom
pluss kogu ülejäänd
maailmakõiksus.

1973

TÄISKUU KAITSE ALL

Kirsid, valged kirsid.
Täiskuu, ümar täiskuu.
Väikses vaikses pargis
tiik ja puu ja täiskuu…

Oli oli oli
sünk ja vinge tali.
Nõtkeid kirsioksi,
sitket tüve peksis
jäine tuul
ja täksis noaga hulgus.

Tulgu, tulgu, tulgu
täna, kellel julgust!
Õitseb kirss
ja peeglist paistab täiskuu.

Jäine tuulepuhang,
turritanud hulgus
häbenedes kaugenevad üha.

Pidulik ja puhas,
suur ja selge täiskuu
kõiki valgusega üle uhab.

Kes võiks selle kuu all
vihata veel keda?
Selle kirsipuu all
kurja kavatseda!

Kirsid, valged kirsid.
Täiskuu, ümar täiskuu.
Väikses vaikses pargis
tiik ja puu ja täiskuu...

1974

NEED KAKS VIKERKAART

Need kaks vikerkaart —
sirasid, särasid
Petäjärve kohal.
Kuni ma teisi vaatama kutsusin,
läinud nad olidki!
Veidike askeldust laagritule kumas
ja läinud nad olidki!
Aga järv jäi
ja männid ta kaldal
ja seljandik kõrge, mis varjab ta ära
teelise vaate eest.
Kõnnin kui valelik nüüd —
need kaks vikerkaart meeles,
üks ergem, teine ähmasem,
kõrvuti poolpüsti pisiksel järvel.
Aga enne kui tunnistajad kohale jõudsid,
läinud nad olidki!
Need kaks vikerkaart,
need...

Oma eluõigust,
jah õigust kord olemas olnud olla
nad ootavad ikka veel ?

1974

ROOSIDELE

Suured, kohutavalt kaunid roosid
minu lauale on eksinud.
Suured ja kaunid.
Kohutavalt kaunid.
Gloria Dei — jah, Gloria Dei,
nii on kord nendele nimeks pandud!
Gloria Dei ehk Jumala Au.
Kuid kust ma võtan, et eksinud
oleks nad siia ?
Oh, mul on vastuseid üleliia…
Ent akna tagant üks päikesekiir
ütleb mulle ette kui koolipingis:
jumal ei eksi iialgi.
Jumal ja juhus ei eksida suuda ?
Oleks see nii!
Ja ometi, ometi, ometi
ja siiski on imelik omada neid,
suuri kohutavalt kauneid roose,

kollaseid kohevaid
värvi ja valguse mängu
kuulmatuid kuhilaid.
Omada roose on imelik.
Hinge ju eitamist sõõrdunud.
Üldse ja üleni,
omada kedagi, omada midagi,
sellest olen ma võõrdunud.
Kuid süda väriseb sees
vaadates roosidele.
Kaharad, vahajad,
võidukad, vormikad, uhked.
Oranžid kui koidu kullajoom,
kollased just nagu keskpäeva päike…
Ja siis tuleb keegi, kes imetleb:
küll on sul kaunid roosid —
kaharad, vahajad,
võidukad, vormikad, uhked…
Hooletult vastan:
ja suured kui kapsad, eks ole!
Taban ta kohkunud pilgu.
Mõõdutundetu tundub see väljendus talle
ja ääreni vale.
Roosid õnneks ei kuule.

Suured ja kaunid,
kohutavalt kaunid roosid…
Kevadised.
Nemad ei eksi küll milleski.
Nemad on nemad ise.

1973

LAS OTSIDA

(Poeetiline reportaaž bioloogide laagrist)

Las otsida mind leinaliblikas,
kes ikka ümber meie telgi keerles.
Las emapõdrad vasikatega
veel õhku nuusutavad teede veeres,
kus kohtasime neid.
Ja las öösorripaar, kes õhtu eeli
käis männitüvestikus mänglemas
ning tiibadega õhus laksu lõi
ja oksal kurku kuristas,
öö läbi aga, narritades meid,
veel vanu vekkerkelli täristas,
las otsida nad mind ja kõiki meid!

Ma lähen ära nüüd
ja kaasa viin need kuldse päikse päevad,
mil sipelgatest kihas Värska nõmmikute liiv,
Mustoja kaldal kaasik kahises…

Oh ei ta kahisend … sest polnud tuult…
vaid vaikis hämar-rohelises tüllis,
ja tõmmand jalga saapad
selgest elevandiluust,
ta vapralt seisatas kesk sääsepilvi.
Ja põlluääred peitsid maasikaid,
et andis noppida neid rohu pärssis kahust
ja männiladvad tukkusid, pea pilvevahus,
käo kukkumise taktis äiutades end.
Ma lähen ära nüüd
ja kogu meie laager rändab linna,
kus teine kildkond, norud, tööd ja hooled.
Meil silmad on veel pöördud sissepoole
kui mälestades läbikäidud teid…
Las tedred metsas vuhistada tiibu,
et viivuks järsku ehmatada meid!
Las tuhatsilmselt sädeleda taimeriik
ja naeru kihistada iga liik,
mis meie silme alla veel ei sattund.
Las leesikate pakse sametvaipu
kord klopib sügistuul.
Ja kanarbik, kes pruuniks kuhtunud,
las kogub jõudu uut.
Seal kuldse kukeharja laik ja lilla liivatee
maad värvimas üksteise võidu, —

las võistlevad!
Ja samblad, kollad, samblikkude kee,
peas eostekübar tumepunane.
Ja vitsad uhkelt vibutavad end,
kuldvits ja hanevits,
metsvits ja küü-vits…

Ja rahu saavad arenaariad,
põisrohud, nõmmenelgid narmalised.
Ja kasteheinad, luhakastevarred
ja Värska veed!
Need veed on kõikjal hapukad
ning soolased,
nii järves, ojas, lompides
kui pudelite sees…

Las haldjas istub valge pilve peal
ja liblik istub õitsva lille peal
ja kaanid järves ujuvad
ning kokri kiusavad!
See Kaani järv, see väike kaunitar,
kus külmad allikad ja kuuma „lätte" tsoonid,
ja kaldal, kase varjus üksildased külaroosid,
las joodab suitsupääsukest
ja piskut vainukägu,
kes plehku pani kiikri eest, mis parata!

Ja ämblikud, oh taevas halasta,
neid kuldseid, rohelisi, ristidega
siin püütud sai…
Kui sõelad kokku pandi, sedamaid
läks ämblikrahva meel nii muretuks:
end riputasid meile hõlma nad
ja uputasid endid jooginõus.
Nii-nii…
See lai natuur ei kõlba kuhugi.
Oh võtke aru pähe, ämblikud!
Kõik ohud pole möödas veel,
kui Astat* pole siin…

Las laagriplatsil põder ringi käib,
kes põõsastikku jättis oma sarved,
mis meie omad nüüd.
Ma loodan, ta ei leina taga neid,
sest teab, et vanad alati on kehvad
ja õigeks peab,
et uusi sarvi teevad talle
vilkad põdralehmad.

---

* Asta Vilbaste, meie tuntud ämblikeuurija; leidis tookord Eestis seni-täheldamata liigi huntämblike sugukonnast.

A. K.

See kulund võrdlus tarku alt ei vea!
Nii põdrarahval väärikaks on tavaks.
Ma, põdrad, teid ei tahtnud solvata!
On inimesed tänapäeval „sarvilised“,
kuid hirvelased,
teid see nool ei taba —
reaalsed sarved jäägu mürgivabaks,
nad nõnda uhked on ja ülevad!

Mets hingab kergemalt.
Nad meist nüüd lahti said.
Ja meie — saanud lahti iseendist
nii pikaks kauniks rikkaks nädalaks —
nüüd võime lahkuda ja tänada.

Oh leinaliblikas ja päevapaabusilm!
Oh hele päike, öine äike,
laagritule ving,
ja suurelisest tusatujust
puhtaks pestud hing!
. . . . . .
Oh mõistatuste
salakaval ring...

1972

KODUNURGA VÄRSID

1.

MA KÕNNIN JA KÕNNIN

Ma kõnnin ja kõnnin sadamasillal,
küll ta on pikk.
Roostetand rauda ja soolkala hõngu
hingata terve igavik…

Ma kõnnin ja kõnnin kadakaväljal,
mis avar ja pikk.
Täis maasikaõisi ja linnulaulu
ja karjeid „Kii-vik!“

Ma kõnnin ja kõnnin aiarajal,
tee looklev ja pikk,
täis sirelihõngu ja pääsude lendu…
Kuid kivi najal, kuid kivi najal
mind luurab üks sisalik!

Ma kõnnin ja kõnnin kalmistu rajal,
tee kulgeb nii pikk.
Siin umbrohi lokkab ja muldsed on majad.

Oh umbrohi,
ole siis sinagi õnnelik!

Ma kõnnin ja kõnnin ranniku rajal,
tee konarlik, pikk.
Üks kivi veereb ja teine veereb…
Imelik,
et meri laulab ja muudkui laulab —
kui oleks tema
vahendada
igavik!

1973

AH NEED PIKAD, PIKAD PÕLLUD

Ah need pikad, pikad põllud
lõolaululised.
Ah need laiad, laiad väljad
tuulelainelised…
Kohe valmis koormat võtma
oma õlgadele.
Kas te jaksategi kanda?
Las ma kannan ise.
Astuda on imearmas
vanul põlluteedel,
kus nii mõnigi on astund
oma Suurel Reedel…
Ah need pikad, pikad põllud
lõolaululised.
Ah need laiad, laiad väljad
tuulelainelised!

1972

KUU NII KULDNE

Kuu nii kuldne,
põld nii muldne,
küpse vilja lõhnu täis.
Rohusirts nii hull ja julge
viiuliga ringi käis.
Triller-triller,
triller-triller…
Serenaadi nõuaks öö!
Kuu nii kuldne,
põld nii muldne,
tume, pime juuliöö.

1972

TAGURPIDI

Sulle mulle, sulle mulle
helgib kuu ja lõhnab nurm.
Sulle mulle, sulle mulle
elu igavene hurm.
Sulle mulle, sulle mulle
lahkumine, hukk ja turm.
Sulle mulle, sulle mulle
kõik need kingid — arm ja surm.
Kõik need kingid, kõik need kingid
arm ja surm ja surm ja arm…
Sulle mulle, sulle mulle
maise õnne vaikne urn.

1972

ROOPILL

Pilliroog heliseb tuules,
heliseb tuules kui roopill.
Oh kuule, kuule!
Miks iial ei kuule sa mind?
ta ütleb tõusvale kuule.

Kuu tõusis roolahe takka,
veeres kui kollane meetünn
taeva tohutus nõos.
Peegelpilt veelombis leob.
Laulda nüüd kummale kuule,
jääda hoopiski vakka?
Kumbki ei kuule mind.
Pilliroog heliseb tuules,
häälitseb üksik lind.
Oh kuule, kuule, kuule!
— — — — — —
Heliseb tuules mu roopill.

1972

KODUPAIK

Rohi ere, rohi ere,
läikiv, sitke, siidjas.
Kiuspuuõisi, rukkililli
vastu kiirgab, viirgab.
Kaugelt mulle vastu jooksvad
vanad rattaroopad,
sammaldunud kiviaiad.
On kui nad mind ootaks.
Armas taevas! Kas siis mina
tõesti olen oodatu
kuskil veel ja kellegina?
Kodupaik — mu truu!

1972

UNGUMA MOTIIV

Ümber kivi õitseb maasapp, õrn ja roosaõieline.
Kuivand vetikate pärjas — tigukarbid põielised.
Tikitud on tasapisi tähniliseks väike maalapp:
siin randteeleht, seal randõisluht, merihumur paksuhuulne.
Mõni täpes musta tutra, tuttav linnuhuige kuulmes...
Eemal heleskeleb meri, roheskeleb roogne saar.
Nii on maastik, nii on veestik ikka olnud Ungumal.

Rajad kadakate vahel kaovad — vist eikuhugi?
Lamba juurde, talle juurde, kaevu juurde puhuti...
Maani madal roogne katus. Suvetaeva kõrge kaar.
Veikleb vaikselt läbi vete kiviklibus kaldahaar.
Miks ma tahan homme jälle siia paika päikse alla,
pärast suplust sellel kivil jälle tahan oleskella,
näha, kuidas külib meri särasilmseid kullateri,
väike laht end lahti kerib, suure taeva neelab alla?

Neelab alla, neelab alla valged pilved nagu padjad,
neelab alla mind ja teisi, taevatuuled, kaldalodjad...

Lagled, kajakad ja luiged tema peeglis uperdavad.
Ainult pardid pilla-palla endid sinna uputavad.
Nagu korgid isemeelselt tõusevad ja vaovad vette...
Ungumal on maa ja taevas ühendatud — vaata ette!
Ümber kivi õitseb maasapp, õrn ja roosaõieline.
Kuivand vetikate pärjas tigukarbid põielised...

1973

VALGETE ÖÖDE BUKETT

Toominga tubakalõhn
mürgine, mõrkjas.
Sireli sillerdav lõhn
helde ja erkjas.
Õunapuu õnnelik lõhn
meelisklev, magus.
Tammepuu toimekas lõhn
takune, jagus.
Maikellu madala hõng
terav ja tungiv.
Tulpide tumestav hõng
patuselt sulnis.
Nartsissi närvetav ving
hõõgumas õhku…

Kasepuu karge ent teab —
on laupäeva õhtu!

1974

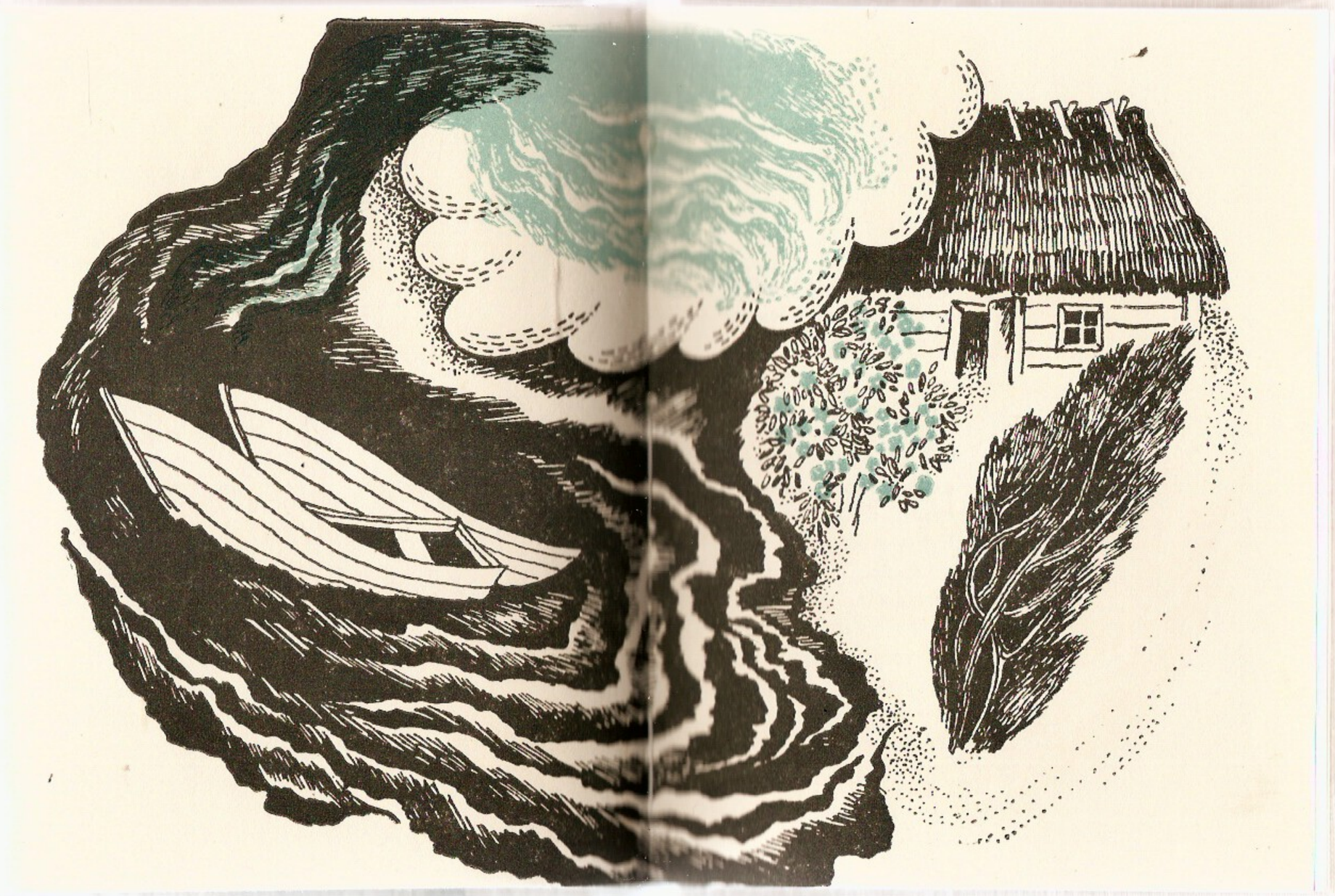

KOLDROHI

Teeveeres ootel on kivi ja känd…
Vilksatab rebase ruske händ,
õõtsub jänese kumer küür,
kuhu see rada mul kaduski nüüd?
Kadakapõõsaste vahele
keerab üks vana ja vaikne tee.
Koldrohi punane, kollane
hõõguvad värvid lööb vallale!
Ikka veel kiivelind piirab mind.
Ikka veel koldrohi kaetab mind.
Vaatab ja vaatab tuhande silmaga,
tuhande sooja ja särava silmaga.
Ikka veel lõokene tuulutab end,
kägu kukub ja kuulatab mind
kõrvaga hellaga, kõrvaga hellaga.
Miks küll mind igatseb kuulatella ta?
Koldrohi tahe ja kare ja kuiv,
mesilindudest humisev kuid,

Pärale päikene üksi saab,
mis temal minna see mustmiljon maad!
Vete ja taevaste vahele
rajab ta endale roosidest tee…

1974

LÕIKUSKUINE

Odrapõllu ohakad,
need kasvatavad villa,
jumikaist ja kanarbikust
pool maailma lilla!
Mets ei raatsi enam peita
oma rikkaid ande,
aed ei raatsi peletada
mustasulgseid linde.
Jorjenid ja krüsanteemid —
õite hiiglakerad
noogutavad kõikidele,
muudkui teretavad.
Ma ei räägi kõrvitsaist,
need kalliks maksma läevad.
Paisub kuldseid gloobusi,
mis … mädanikku jäävad.
Ükski haav ei kasva kinni —
pisikute pidu…
Hingesse jääb idanema
mõrkjas mürgiidu.

Lõikuskuine lopsakus,
ka sel on omad pahed.
Aga rohutirts ei tee ju
hea ja kurja vahet:
„Andke rohtu, andke rohtu,
keetke raudrea teed!
Siis ei kaeba ma teid kohtu,
siis teid sallin veel."
Nii ta hüpleb, nii ta keksleb.
Oleks tõesti hull,
kui nüüd temal poleks lõbu
laia taeva all!

1974

2.

SAAKS KORD SEDA IMET VEEL VAADATA

Saaks kord seda imet veel vaadata,
et taevas on taevas ja maa on maa!
Et taeval nii kõrge on sinetus,
õrnvalgete pilvede vinetus
ning põiki ta üle käib Noa laev
kui udusulglootsik seal taevalael.
Ei vabrikusuitsu,
ei korstnasuud,
ei lennuki poognaid,
ei miskit muud,
vaid taevas on taevas...

Ja maa on vaid maa!
Ilmlõpmata kindlana seisab ta.

Kui muistegi seisab
väin, metsaviir tinane,
jäälombid nii helkjad,
nii linaõissinised.

Ning lumelaigud,
need varased-hilised
kesk mättaid ja muru,
kuldpruunikat kulu,
kus pisiksel kaharal kadakapõõsal
on marjad veel rohelised ja rõõsad.

Siin linnuvarbad
on tippind lumme
nii kauneid mustreid,
et karju.
Ja kibuvits seisab,
täis marjapunne,
täis läikivaid punaseid marju.
Küll on nad teda veel nokkinud
ja tuuseldand, togind ja toksind!
Muist maha pilland
ja siis sai villand,
siis lendu nad tõusid ta oksilt.

Sa vaata neid värve küngaste harjul!
Kuis magavad lumise padja peal
oliivpruuni kadaka sinised varjud,
kuis kõrred ja kübemed siravad seal.
Ja taevas on haihtumas Noa laeva kaared,
suur sinetus hajutab pilvi.
Hall jänes jooksul kui nobe traavel
su juurde on kapanud ilmsi.

Maa kahutand-karge
ei rappu all jalge,
ei põru, ei põrka
ta kohal su tald…
Ta vaikselt ja pooldavalt hoiab sind.
Ja midagi sosistab mullapind,
erksat ja kerget.

Saaks kord seda imet veel vaadata,
et taevas on taevas ja maa on maa…
Nii tõesti kui keegi ei ela sellest,
siis selleta
keegi
ei ela ka!

1971/72

PALSAM

Laiguke, teinegi rohelist sammalt
pillirookatuse peal.
Selle katuse all
mina tunnen üht valget lammast.
Ja temal on süsimust tall.
Tule, mu pisike lemmik,
raasuke leiba söö!
Meie, kaks lollikest,
sina ja mina
ei karda ju pimedat ööd,
meelitan ennast ja teda.
Kuid tema mind ometi pelgab.
Olen ma kohutav, kardetav, tige?

Kardan ehk mõnikord ennast ka ise?
Juhtub, et kärsitust, rahutust, vinget tuska
talitseda ei oska, ei oska, ei oska...
Lapike rohelist katusesammalt
noorpõlve mängumailt.

Siis ma ei kartnud veel iseennast.
Oskasin igatseda, —
ma oodata oskasin vaid!

Pillirookatused vaatavad tummalt,
altkulmu tõsiselt.
Mida siis sina siit otsid?
Hirmutad väikest voona,
mine ja oota,
kuni tal kasvab isu,
kuni ta ablas on sööma ja jooma.
Ootama, vaatama, igatsema
õppida taas?
(Meelitav mõelda...)
Oh seda vana ja tarka
mürkrohelist katusesammalt!
Mitte sammal, vaid palsam on ta.

1971

KÜLL ON VANGIPÕLV!

Kuldpunasena hõõgub taevaveer
ju tundi kaks.
Ta kohal pilved tumedad
on tõmbund lillakaks.
Kõik kumab, kumab nagu ahjusuu,
kõik ootab hommikut.
On aeg, on juba ülim aeg…
Jäänd päike kus?
On siniseid ja kuldseid laike taevas
ning kõrgemale kerkib võlv…
Kuid päike ise?
Istub lohelaevas,
seal parda varjus.
Küll on vangipõlv!

1971

ÖINE

Detsembriöö
täis valgeid ebemeid.
Toas õnnelikult hõõgub ahjusuu.
Ma tajun asju
rõõmsakstegevaid
ja vaatan neid
ja ma ei näegi muud.

Üks balsammänni oks,
mis lõhnab tõrvaselt ja tugevalt.
Üks helkiv aknaruut,
mis sinab tumedalt.

Üks alpi kannike,
mil punab seitse õit,
ja kahar kreegikimp,
mis toas imul õide löönd
kui kevadviirastus
sel talveööl!

Mis rikkust soovida ma võiksin veel?
Sind...
Oo?
kuid sa pole rikkus —
oled vaesus mul,
sest eks ma ise tea:
see reedab puruvaest fantaasiat,
et peale sinu
mitte miskit
välja nuputand
ei ole minu mõtteist tulvil pea.

1971/72

METSHANED

Metshaned meelest mul ei lähe,
sest nõnda armsad olid nad,
kui täitsid kogu meie väikse lahe,
nii uljad, lõbusad ja lärmakad.

Metshaned meelest mul ei lähe,
sest nõnda kaunid olid nad,
kui lendu tõustes hargnes tiibe lohe —
mustvalged värsked karged palakad.

Ja vesi sinine, roog roheline,
korallivärvi nokad vilksamas...
Miks peab küll maha jääma inimene
ja taevaserval üksik pilvevine,
kui linnuparv pea kohal kilkamas?
See on, see on su saatus salajane,
kes ise linnud lendu ehmatad.
Metshaned aga meelest mul ei lähe!

1974

TERVITUS KULDKINGADE KUNINGRIIGIST

Oh seda hommikuvalgust,
lõunavalgust laias laanes!
Need on käo ummiskingad,
kukulinnu kuldsed pätid,
uhiuued ja säravad.

Käo kuldsed ummiskingad
kasuvad kaskede sõõris
sarapuude selja taga
kena kingu kumerusel,
keset metsa ja meigusid,
piiberlehe pärgasida.

Käo kingad, käo keeled,
käo meeled, mu hellikud,
kukulinnu kuldsed pätid!
Linnul aeg nad jalga aada,
läbi õhkude liuelda.

Oh seda hommikuvalgust,
lõunavalgust laias laanes!
Võttis tema käo ummiskingad,
kukulinnu kuldsed pätid,
uhiuued ja säravad,
lasi linnul jalga panna,
läbi õhkude liuelda.

Tõstan mina silmad taeva alla.
Sestap siin kulda näikse,
sestap karda katsunekse,
igal oksal ja ohakal
igal õiel õblukesel,
näsiniinel nääpsukesel!

1973

Sõnaseletus: Pätid — riidest sussid. Eriti saartel levinud. Samuti taimenimetus „kukulinnu pätid" — kuldking (*Cypripedium calceolus*). Vrdl. Käo ummiskingad — Wiedemannil!

A. K.

VAADE VÄINA TAMMILT EHK RAHVUSELT SAARLANE

Must-valged must-valged linnukesed,
punased punased jalakesed
kivi peal kivi peal kahekesi,
ümber neil ümber neil merevesi.

Rootukad rootukad rohetavad,
kaugused kaugused sinetavad.
Taevas on taevas on tuulehagad,
taevas on suured ja säravad avad.

Sinna end sinna end sisse trügiks.
Kes minult kes minult passi küsiks!
Rahvuselt saarlane? Tohite tulla!
Kuid kas ta laseks mind tagasi alla?

1971

VAIKUS

Kuu maalib põrandale aknaraami.
On vaikne, väga vaikne meil.
Kuu maalib põrandale aknaraami,
kes teine oleks seda teind?

1974

VÄIKE MERESÕIT

VÄIKE MERESÕIT

Meri elustav, kaldaid ilustav,
laide lahutav, väinu vahustav,
õõtsud siniselt, sini-siniselt,
laulad karidel, laksud kaljudel.
Jäänd mu silmisse kauaks sinama,
jäänd mu kõrvusse kauaks kohama
nagu olid sa täna minule,
nagu olin ma täna sinule.

*

Meie väinas on palju laidusid,
meie lahes on lindusid,
aga merega meil on vaidlused,
mis nii lõputud tundusid.
...Meri loputab tudralapikest,
kajak kugistab kalarapikest...
Meie otsime selgest siniveest
mere kingitud haljast saarekest.
Kas on see paik aga püsind?

Meri soolab mind kruusakalda peal,
haikala naeratust pakub mulle seal.
Kuid seda ju mina ei küsind!

Mina küsisin haljast saarekest,
tudraheina ning hanijalg-taimekest,
metshane sooje veel magadisasemeid,
laiade lestade tallatud tasemeid,
metshane-parvede tallermaid rohus
ning nende jälgesid liivalohus…

Haikala naeratus valge kivi peal?
Mereelukad olid säilind seal
ampsest jah ampsest aast!
Meri, sind süüdistan:
Koralli, marmorit, paasi sa noolid,
oma teoseid sa aastamiljoneid voolid.
Mis tahad sa minult siis,
kel elada ainult viiv?

Alles headus teeb kurjuse kurjaks,
alles kurjus teeb headuse heaks.
Meri kingib meile saari ja neelab neid taas.
Meri taganeb vargsi, ja muudab nad maaks.
Meri ärpleb oma jõuga, ja jõudusid peidab.

Meid, maapinna kohmakaid lapsi
hellitab, kiigutab, kukil sõidutab
ning siis — üle parda heidab.

Meri, sa vihkad maad!

Meri laiutab kaldast kaldani,
leebelt äiutab oma valdusi.
Liikmeid sirutab rannast rannani
silmi pilutab säravsiniseid.
Aega on, aega on, aega on!

*

Aeg, see on saladus,
ütles keegi.
Aeg, see on salakavalus,
täiendas teine.
Aeg, see on … meri!
Meri, see on … aeg!
Meri on armastus,
noorim meist arglikult lausus.
Aeg, meri ja armastus,
kolm kõige-iidsemat laulu,

Mis võib nende vastu,
kes võib nende vastu?
Liblikas…
Liblikas, öeldakse!
Tõsi, sel päeval lendasid
mere kohal
valged liblikad.
Me sõitsime kümme versta
ja ikka nägime
valgeid liblikaid
kerglaselt hõljumas eel.
Kust võtavad nad
nii palju jõudu,
vaesed väetimad liblikad?
Ma tahaksin teada ja küsin sult,
meri, sa võimas?
Vastuseks vahutad sa,
turtsatad kivide kohal
ja karidel sülitad
just nagu jonnakas laps
või pahuraim taat…
Kurvaks mu süda saab.

Ei me leidnudki enam siniveest
mere kingitud haljast saarekest,
oma paigakest, oma aardekest.
Kas on meri ta alla neelanud
või on kallas ta kaenlasse haaranud?…

Kui aga meri end jällegi nihutab
päikese kätte,
kes pilved kihutab,
lepitust otsime taas.
Alles headus teeb kurjuse kurjaks,
alles kurjus teeb headuse heaks.
Meri, sa oled küll kaunis,
ometi õelam, kui peaks!

Kuid sinu karget laulu
ja sinu sinisust
ei pane keegi raudu.
Ja sinu ahvatlust
ei unustada suuda
ka sinus hukkunu.
Sest inimunistused
on täiusele truud…

Jälle sa silitad paadikülge,
vaikselt äiutad lainehülgeid,
nii nagu nõuab komme.
Kuid võib-olla juba homme
sahinal-pahinal, sahinal-pahinal
algab su pealetung,
vastik ja võigas ulg ?
Meri meelsasti vastuse võlgu jääb.
See pole võlg,
mida nõutakse kohtu teel.
Viipab — me sinuga,
eks meie kohtu veel!
Aega on, aega on, aega on...

1972/74

SISUKORD

Hetked merega

Ilmutus 7
Meri põlvini 9
Peegelsile 11
Udu 13
Koerailm 15
Palu minu hinge eest 17
Leevendus 19
Tuul muudab suunda 20
Üle väina vikerkaared 23
Mere rütmide meelevallas 25

Hetked Sinuga

Õunapuud on õitsenud 31
Üks kääbas 32
Lootus 35
Unes 39
Sinule 41
Sina oled see 44

Hetked iseendaga

Endamisi 51
Ennustuslik 52
Hoogne kevad 53
Pargis tumedas 54
Inimeste seas 55
Keegi 57
Ingel 58
Auklik kui sõelapõhi 59
Mu tee viib üle silla 61
Luuletus tee aroomist ning mõnest kummalisest soovist 62
Täiskuu kaitse all 65
Need kaks vikerkaart 67
Roosidele 69
Las otsida 72

Kodunurga värsid

1.

Ma kõnnin ja kõnnin 79
Ah need pikad, pikad põllud 81
Kuu nii kuldne 82

Tagurpidi 83
Roopill 84
Kodupaik 85
Unguma motiiv 86
Valgete ööde bukett 88
Koldrohi 89
Õhtu paadis 91
Lõikuskuine 93

2.

Saaks kord seda imet veel vaadata 95
Palsam 98
Küll on vangipõlv 100
Öine 101
Metshaned 103
Tervitus kuldkingade kuningriigist 104
Vaade väina tammilt 106
Vaikus 107

Väike meresõit

Väike meresõit 111

Айра Кааль

МГНОВЕНИЯ С МОРЕМ
Стихи
На эстонском языке
Оформление: М. Торим
Таллин, изд-во «Ээсти раамат»
Toimetaja L. Ruud
Kunstiline toimetaja M. Vannas-Orupõld
Tehniline toimetaja S. Kohu
Korrektor R. Arendi
Laduda antud 30. X 1975. Trükkida antud 19. VIII 1976. Paber 60×90/32. Trükipoognaid 3,75. Arvestuspoognaid 2,90. Trükiarv 5000. MB-06408. «Eesti Raamat», 200090 Tallinn, Pärnu mnt. 10. Tellimuse nr. 5733. H. Heidemanni nim. Trükikoda. Tartu, Ülikooli 17/19. II.

Hind 48 kop.